

Jens Olufsen Ribers anklager mod Knud Urne på Herredagen I Antvorskov 2. juni 1619.

Herredag var den øverste domstol, hvor kongen og rigets råd var dommere

1. For straks efter Hr. Dines Jørgensens Død i 1605 at have frataget Enken 11, gode gamle Breve", lydende om Præstegaarden Og dens Tilliggende, og- dernæst Hr. Dines's Kaldsbrev.

2. At han skal have taget tre Bøndergaarde fra ham, „og den fjerde gav aarligen til Præsten 9 Skæpper Byg, hvilke Præstetjenere alle hans Formænd skal have haft fra Arilds Tid til deres Underhold".

3. At han ikke har givet ham et Kaldsbrev, der var lovligt efter Ordinantsen (Kirkeloven), og endvidere, at han har forlangt dette Brev fra ham ved to Præster, Provsten Hr. Jørgen (Christensen Faxe) i Maribo og Hr. Iver (Nielsen) i Vaabensted, og derved er Skyld i, at han afleverede Brevet.

4. At han har skilt ham fra Kaldet mod hans Vilje, og siden skrevet til ham, at han skulde fraflytte Præstegaarden, ellers vilde han „med stor Spot" kaste Hr. Jenses Ting ud.

5. At han har ladet ham stævne baade til Landemode og til Herredsting — ved sin Ridefoged paa Aalholm Rasmus Danielsen — om han ikke var pligtig at fraflytte Præstegaarden og, bøde 3 Mark; skønt han aldrig var dømt fra sit Kald, ejheller havde opsagt det.

6. At han den 4. Maj 1615 havde ladet tage Syn paa Præstegaarden og Haverne og Brønden, uagtet at han (Jens) har ladet bygge paa Præstegaarden for en stor Part af de Penge, han har tjent i Sognet paa en 10 Aars Tid, og som er øjensynligt og hans Skudsmaal af Sogne mændene kan udvise; og han har ladet hugge saa spar somt i Skoven som „nogen fattige Præstemænd kunde gøre".

7. At han havde ladet Ridefogden Rasmus Danielsen forbyde ham at føre sit Korn ind i Præstegaarden. „hvilket dog skal være groet og vokset paa Præstegaardens Grund".

„Formente derfor, at han haver gjort ham Uret, samt dem, som dertil haver ladet sig bruge. Formente og, at han skal have forgrebet sig imod Ordinantsen og andre Privilegier, Præsterne og den Gejstlige (Stand) og den ham al den Skade, Afbræk, Forsømmelse og Sorg. han ham paa hans naadigst bevilget og alvorligen bekræftet af den høje Øvrighed i Danmark og Norges Riger, end og mod jus. patronatus (Kaldsretten), saa og mener, at han bør at sættes i sit Kald igen og nyde hans Kalds Rettighed, og at han (Knud Urne) bør at oprette Embedes Studering, ærlige Navn og Rygte, paa Gods, Boscab, Næring og Underholdning, som han ham paaført haver".

Endvidere anklagede Jens Olufsen Hr. Jørgen Christensen Faxe for:

1. At han har været i Hunseby Kirke og formanet Sognefolkene til at bede om en anden Præst, skønt han (Jens) ikke havde opsagt sit Kald, ej heller forset sig i noget.

2. At han desuden har været saa hurtig i Vendingen, idet han „dominica Esto Mihi, Fastelavns Søndag" har formanet Sognefolkene til at bede om en anden Præst, og „dominica Quadragesima, første Søndag i Fasten" har forsegleet Efterfølgerens Kaldsbrev.

Og han Formente, at han burde at bevise, efter hvilken Artikel i Ordinantsen han saaledes havde procederet, at han derfor i egen Person møder for os med den gamle y Herredsbog, saa og de Missiver, han skal have fremlagt paa Landemode den 11. September 1618".

Endelig anklagede Jens Olufsen sin Efterfølger i Hunseby Kald, Peder Thomsen for:

1. Fordi han er kommet i Embedet uden lovlige Proces efter Ordinantsen.

2. Fordi hans Kaldsbrev ikke er lovligt efter Ordinantsen.

3. Fordi han heller ikke er en Sognepræst efter Ordinantsen, da han paa Landemodet skal have sagt, at han nøjedes gerne, og at han møder med den Missive, efter hvilken han kom til Lolland at gøre Tjeneste i hans Sogn, som han (Jens) skal være lovligt kaldet og; ordineret til efter Hr. Dines' Død.

„Formente, at han bør være hans (Kald) kvit, og levere fra sig og til ham al den Løn og Præste Rettighed, som han udi hans Kald haver oppebaaret, og levere Præstegaarden, Skoven og Vængerne saa gode fra sig, som han tog dem".

Paa disse i Anklager svarede først Axel Urne til Aasmarke, Landsdommer Sjælland, paa sin Fader Knud Urnes Vegne:

1—2. Hvad angaar de 11 Breve og Hr. Dines's Kaldsbrev og de tre Bøndergaarde, som han havde taget fra Kaldet, saa stod der intet i det Dokument, hvori Kong Fr. 2. havde tilstaaet hans Fader Axel Urne Patronatsretten til Hunseby Kirke, om Præstens Underhold. Knud Urne maatte derfor have Ret til selv at slutte en saadan Kontrakt med Præsten, som de kunde blive enige om. Hvad særlig de tre Gaarde angik, da havde hans Fader kun givet dem til Hr. Dines i dennes Levetid, hvad Hr. Dines ogsaa godt vidste, og derfor ikke havde holdt det for nogen Ret til Præstegaarden. Men hans Fader maatte have Ret til at tage de Breve til sig, som lyder paa hans egen Ejendom.

3. Naar Kaldsbrevet udtrykkeligt nævner, hvilken Løn Jens Olufsen skal have, og naar han havde nydt den Løn i 10 Aar uden at gøre Vrøvl, saa maatte Kaldsbrevet være godt nok, ogsaa efter Hr. Jenses Mening, og da han selv havde leveret dette fra sig, kunde han ikke have noget at beklage sig over paa dette Punkt.

4. Naar Jens Olufsen foregiver at være afsat, saa fremlægger Knud Urne to Vidnesbyrd. Først et egenhændigt Brev fra Jomfru Margrete Porse¹⁵), at hun havde været til Stede den 3. Februar 1615 paa Aalholm, og selv havde hørt, at Jens Olufsen frasagde sig Kaldet.

Dernæst et Vidnesbyrd, som 12 af Hunsebys Sognemænd havde afgivet, og undertegnet med deres Signeter og Karmærker. Det lød saaledes:

„at den Tid Hr. Peder Thomsen, nu deres Sognepræst, havde endt sin Tjeneste, og Provsten Hr. Jørgen Christensen sin Tale, da fremstod Hr. Jens paa Kirkegulvet og talte saaledes: Efterdi han formedelst Svaghed og Skrøbeligheds Skyld paa sit Mæle ikke kunde forestaa sit Kald, Hunseby Sogn, hvorfor han begærede, at de vilde tage det til bedste med ham, og takkede han Gud, at han havde hørt og formærket, det hans gode Sognefolk og Tilhørere havde faaet en god Sjælesørger igen, thi Aarsagen, han havde afsagt sit Kald, var formedelst hans Skrøbeligheds Skyld, og for ingen anden Aarsag".

Saa Knud Urne mente derfor, „han sin Skade i de Maader maa have sig selv at forskyldte".

5. naar han selv havde frasagt sig Kaldet og der med var skilt fra det, saa kunde han ikke forblive i At Præstegaarden trods Forbud og Advarsel om, at han skulde gøre den ryddelig.

6. Naar hans Fader havde taget Syn paa Præstegaarden, skønt Jens Olufsen selv havde ombygget den, saa selv om Gaarden var brøstfældig, da han kom til Kaldet, saa fik Hr. Jens dog Enken, og dermed den halve Pligt til at lade den opbygge (!). Hvad det angaar, at Hr. Jens i 10 Aar har kostet paa Gaarden, saa kan det ikke ses; for da Hr. Jens kom derfra, blev den „sagt i feldt for 50 Daller" og Gærderne omkring Gaarden og Haverne var øde. Ligeledes var Underskoven „ildeholden", og det var derfor nødvendigt at tage Syn paa det.

7. At naar der var kommet en ny Præst, som skulde bo i Gaarden, saa kunde det ikke tillades Hr. Jens at køre sit Korn derind, uden at det var med den nye Præsts Vilje og Samtykke.

„Satte derfor underdanigst udi Rette, om hans Fader Knud Urne ikke for den Stævning burde qvit at være, og igengive ham Kost og Tæring“.

Provsten Jørgen Christensen Faxe var ogsaa mødt i Retten og fremlagde et skriftligt Indlæg. Det hed heri, at det ikke var Uret mod Hr. Jens at formane Sogne-folket til at tage en ny Præst, naar Hr. Jens selv har frasagt sig Kaldet, og at dette var bevist, selv om Hr. Jens benægter det. (Sit store Hastværk i Sagen nævner han klogeligt intet om).

„Satte derfor underdanigst i Rette, om han ikke for den Stævning burde qvit at være“.

Og saa slutter Herredagsdombogen Referatet af selve Forhandlingerne med de malende Ord: „Med flere Ord, dennom derom emellem wor“.

Dommen blev afsagt samme Dag og gaar i Korthed ud paa følgende:

1. De 11 Breve havde Knud Urne Ret til at hente, da de angik hans Ejendom.

2. -De tre Gaarde, der var frataget Præstekaldet, skulde igen gives tilbage dertil, da det var mod Loven at forringe en Præstegaards Tilliggende. (løvrigt beholdt Knud Urne, trods Dommen, stadig Gaardene, saa Præsten an mod ham for at faa Gaardene tilbage).

4. Hvad angaar Hr. Jenses Frasigelse af Kaldet, da er det ikke gjort saa lovligt, som det skulde have været, hvorfor Opsigelsen ikke bør staa ved Magt.

5. Men da Jens Olufsen i sin Tid havde frasagt sig de tre Gaarde for at faa Kaldet, saa havde han overtraadt Ordinantsen, og „*bør at miste forskreffne kald Peder Thomsen maatte lægge en ny Sag och ingen rettighed dertill at haffne*“.